
Rodzina

Rodzina

Co to jest rodzina?

Rodzina to mała grupa społeczna szczególnego rodzaju, charakteryzująca się silnymi więzami emocjonalnymi i formalnymi istniejącymi pomiędzy jej członkami. Opiera się ona na dwóch rodzajach więzi małżeństwie i pokrewieństwie. Mówimy o niej również jak o grupie pierwotnej, ponieważ należymy do niej od momentu narodzin aż do śmierci, bez względu na to czy tego chcemy czy nie. Rodzina jest także grupą formalną mającą określoną prawnie strukturę, cele i normy w ramach, których funkcjonuje w społeczeństwie.

Typy rodzin

Wyróżniamy następujące typy rodzin:

- Rodzina mała - składa się z pary małżeńskiej i niepełnoletnich dzieci. Natomiast kontakty osobowe z krewnymi są ograniczone do najbliższych członków rodziny.
- Rodzina duża - zawiera się w niej kilka pokoleń krewnych żyjących we wspólnym gospodarstwie. Są one przynajmniej trzy pokoleniowe, a krewni w jej ramach są połączeni wspólnotą majątkową.
- Rodzina duża zmodyfikowana - jest to wielopokoleniowa, bliska sobie grupa rodzinna, nie mieszkająca jednak we wspólnym gospodarstwie.

Możemy również rodziny dzielić na rodzaje:

- Rodzina nuklearna - oznacza, że tworzą ją dwa pokolenia tj. rodzice i dzieci. Z czasem usamodzielnione dzieci pozostawiają rodziców samych, co stwarza poważne problemy socjalne - opieki nad ludźmi starszymi. Dlatego też szybko rozwija się geriatryka - dziedzina medycyny zajmująca się osobami w podeszłym wieku. W społeczeństwach Europy i Ameryki Północnej pojęcie rodziny nuklearnej jest coraz bardziej powszechne.
- Rodzina wielopokoleniowa - jest rodziną tradycyjną, obejmującą kilka pokoleń. Występuje najczęściej w społeczeństwach słabo rozwiniętych.

Socjologowie rozróżniają kilka typów rodzin. W zależności od kryterium klasyfikacji wyróżniamy rodziny:

-
- Monogamiczne - zawierające dwoje małżonków;
  - Poligamiczne - zawierające np. jednego mężczyzna wiele kobiet (poligynia) lub jedną kobietę wielu mężczyzn (poliandria). Związki wielu kobiet i wielu mężczyzn nazywamy multilateralizmem;
  - Endogamiczne - oboje małżonków pochodzi z jednej zbiorowości;
  - Egzogamiczne - małżonkowie pochodzą z różnych zbiorowości;
  - Patriarchalne - w rodzinie dominuje mężczyzna;
  - Matriarchalne - w rodzinie dominuje kobieta;
  - Egalitarne - nie ma dominacji kobiety ani mężczyzny jest za to równy podział pracy
  - Patrylinearne - dziedziczenie nazwiska i majątku występuje po ojcu;
  - Matrylinearne - dziedziczenie nazwiska i majątku następuje po matce;

Model współczesnej rodziny

Na przestrzeni wieków rola i model rodziny ulegały powolnej ewolucji; w wielu XIX, a już w szczególności XX grupa ta zmieniała się już z pokolenia na pokolenie. Przyczyniły się do tego wiele czynników m. in. rewolucja obyczajowa, postępująca laicyzacja, a także indywidualizacja tych społeczeństw, wcześniejsze dojrzewanie biologiczne młodzieży związane z lepszymi warunkami życia, ruch emancypacji kobiet, rozpowszechnienie się kultury masowej, rosnące oddziaływanie mediów na społeczeństwa czy wzrastająca ilość wolnego czasu. Te i inne czynniki znalazły przełożenie na zachodzące przemiany obyczajów życia rodzinnego i ewolucji modelu rodziny XXI wieku.

Współcześnie upowszechnił się partnerski typ rodziny - w klasie średniej i w rodzinach inteligenckich uchodzi już prawie za normę. W takiej rodzinie pracują zwykle obydwój małżonkowie i przynajmniej teoretycznie oboje w podobnym stopniu zajmują się prowadzeniem domu i wychowywaniem potomstwa. Praktycznie częściej sprawami domu zajmuje się oczywiście kobieta, ale i tak podział ról jest bardziej elastyczny niż w rodzinach tradycyjnych, gdzie mężczyzna zarabiał na utrzymanie rodziny, a kobieta zajmowała się w wychowywaniem dzieci i domem.

Funkcje współczesnej rodziny

Mówiąc o rodzinie nie możemy zapominać o funkcjach jakie pełni w społeczeństwie, a są to kolejno:

- funkcja prokreacyjna - pozwala na zaspokojenie emocjonalno-rodzicielskich potrzeb współmałżonków oraz na biologiczne przetrwanie społeczeństwa;

- funkcja seksualna - jest społecznie akceptowaną formą współżycia płciowego;

- funkcja ekonomiczna - pozwala na zagwarantowanie bezpieczeństwa materialnego rodzinie, w jej skład wchodzi następujące podfunkcje: produkcyjna, zarobkowa, gospodarcza i usługowo - konsumpcyjna;

- funkcja opiekuńczo-zabezpieczająca - polega na zabezpieczeniu środków niezbędnych do życia oraz sprawowaniu opieki nad niepełnosprawnymi lub chorymi członkami rodziny;

- funkcja socjalizacyjna - jest realizowana w dwóch wymiarach: jako przygotowanie dzieci do samodzielnego życia i pełnienia ról społecznych oraz jako wzajemne dostosowanie swoich zachowań i cech osobowości przez współmałżonków;

- funkcja stratyfikacyjna - polega na nadawaniu przez rodzinę pozycji społecznej swoich członków (ma istotne znaczenie szczególnie w społeczeństwach kastowych, takich jak np. w Indiach);

- funkcja rekreacyjna - polega na zaspokojeniu potrzeb odpoczynku, relaksu, rozrywki;

- funkcja emocjonalna - polega na zaspokojeniu potrzeb emocjonalnych;

- funkcja kulturowa - przekazywanie dzieciom dziedzictwa kulturowego poprzez zapoznawanie ich z dziełami sztuki, literatury, zabytkami i innymi cennymi relikami przeszłości;

Rodzina i prawo

W świetle polskiego prawa rodzinę tworzą kobieta i mężczyzna połączeni prawnym węzłem małżeńskim oraz pozostające na ich utrzymaniu dzieci. Stosunki rodzinne, a więc relacje między mężem a żoną, rodzicami a dziećmi czy też między rodzeństwem, określane są przez normy moralne, obyczajowe i religijne. Stanowią też przedmiot regulacji prawnych zawartych w prawie rodzinnym i opiekuńczym normującym stosunki wynikające z małżeństwa, pokrewieństwa, powinowactwa, przysposobienia oraz zawiera przepisy dotyczące instytucji opieki i kurateli.

Źródłem prawa rodzinnego jest uchwalona 25 lutego 1964 roku Kodeks rodzinny i opiekuńczy.

Według prawa, założenie rodziny ma miejsce w momencie wstąpienia mężczyzny i kobiety w usankcjonowany przez prawo trwały, równoprawny związek, który zostaje zawarty, gdy przyszli małżonkowie złożą przed kierownikiem stanu cywilnego oświadczenie, że wstępują w związek małżeński. Oświadczenie takie powinni złożyć publicznie w obecności przynajmniej dwóch pełnoletnich świadków. Jest to tak zwany ślub cywilny. Istnieją jednak przeszkody mogące uniemożliwić zawarcie takiego związku. Pierwszą z nich jest wymóg ukończenia przez przyszłych małżonków 18 roku życia w momencie wstępowania w związek małżeński, choć z ważnych powodów sąd może zezwolić na małżeństwo kobiecie, która ukończyła 16 lat. Następnym jest całkowite ubezwłasnowolnienie ze względu na chorobę psychiczną lub niedorozwój umysłowy. Istnieje w Polsce także zakaz bigami - dwużeństwa - oraz zakaz małżeństwa z krewnym w linii prostej lub między powinowatymi w linii prostej (np. zięć - teściowa), ale z ważnych powodów sąd może zezwolić na zawarcie takiego związku. Natomiast jeśli małżeństwo zostało zawarte przez osoby niespełniające warunków prawnych (np. wstępujący w związek małżeński był ubezwłasnowolniony całkowicie) istnieje możliwość unieważnienia takiego związku, ale jedynie sąd może uznać je za nieważne od samego początku. Ustanie małżeństwa może również nastąpić w wyniku śmierci (uznania za zmarłego) jednego z współmałżonków wówczas nie potrzeba zgody sądu. Istnieje jeszcze jedna możliwość zakończenia małżeństwa, poprzez rozwód udzielany przez sąd.

Przeczytaj także artykuły pod tytułem:

Spółeczeństwo :: Problemy społeczeństwa polskiego :: Spółeczeństwo masowe :: Spółeczeństwo postindustrialne :: Bezrobocie